

Cyberattacken mot kyrkan handlar om utpressning

Kyrkans julinsamling drabbas av it-attacken

Att Svenska kyrkan: Vi tror att det här angreppet kommer påverka insamlingen

DAGEN, 30 NOV 2023

DAGEN, 5 DEC 2023

Sollentuna församlings kommunikationschef Birgitta Sjöberg och kyrkoherde Robert Thysell.

FOTO: JOHANNES OTTESTIG

Analog tillvaro efter hacke

Svenska kyrkans anställda i Sollentuna: Vår uppgift är att fortsätta att vara kyrka oavsett

Den nyligen genomförda it-attacken mot Svenska kyrkan har påverkat samtliga församlingar. Men vissa har klarat sig bättre än andra – mycket tack vare förberedelser.

– Förra året, i samband med elkrisen, skapade vi rutiner. Bland annat har vi numera en fysisk papperskopia av gravboken och utskrivna gravkarter, säger Robert Thysell, kyrkoherde i Sollentuna.

Under ett möte den 23 november noterade Robert Thysell att det säkerhetsbolag som församlingen använder sig av försökte nå honom på telefonen. Han hade inte möjlighet att ta samtalet, men när mötet var avslutat berättade en kollega som säkerhetsbolaget hade fått tag på att kyrkan hade drabbats av en it-attack.

Samtidigt märkte församlingens kommunikationschef, Birgitta Sjöberg, att något hade hänt när kontakten med kyrkans externa webbplats plötsligt klipptes och flera av datasystemen som kommunikationsenheten jobbade i slutade att fungera.

– Vi förstod att det var ganska allvarligt, att det inte bara handla-

de om ett driftsstopp, säger Robert Thysell.

När jag möter dem på pastorexpedition två veckor senare är det svårt att med blotta ögat se att en it-attack har ägt rum. Personalen promenerar i lugnt tempo fram och tillbaka i korridorerna, datorerna på arbetsrummen är påslagna och termosarna i kafeterian är fyllda med kaffe.

Robert Thysell och Birgitta Sjöberg konstaterar också att mycket rullar på som vanligt. Åtminstone för dem som deltar i församlingens verksamhet, men som inte är anställda.

– Vår uppgift är att fortsätta att vara kyrka oavsett omständigheterna. För det krävs ingen digitalitet, och vi var analoga innan vi blev digitala, säger Robert Thysell som noterar att gudstjänster exempelvis firas precis som vanligt.

Birgitta Sjöberg berättar att tillvaron på kontoret utan it-systemen har gått över förväntan. Ett stort skäl till det stavs Teams. I det molnbaserade kommunikations- och samarbetsverktyget har personalen hela tiden kunnat kommunicera med varandra och där finns redan nu sammanställda dokument på konserter, körer,

grupper och aktiviteter i församlingen ändå fram till sommaren.

– Vi har vårt intranät på Teams numera, säger hon.

Leverantörer har förståelse

Samtidigt är det uppenbart att frånvaron av it-system har ställt till det för samtliga anställda. Robert Thysell nämner att dopblanketter till exempel fylls i för hand och att det administrativa uppgifterna vid begravningar också får skötas manuellt.

– En administrativ skuld skapas. Så är det utan tvekan. Men även om det här skulle pågå i flera månader så kommer vi att klara av det.

Ett annat område som har påverkats är möjligheten att ta emot och hantera fakturor via det digi-

tala systemet – det går inte utan måste göras manuellt. Hittills är det inte många fakturor som har förfallit till betalning, men i de fall där det har varit nödvändigt har församlingen bett om förlängda betalningstider. Och än så länge har det inte varit några problem.

Robert Thysell konstaterar att det troligtvis hade varit svårare att få till den här typen av överenskommelser om det bara var Sollentuna församling som var drabbad av it-attacken. Men nu, när det påverkar alla Svenska kyrkans församlingar, är det enklare.

– När vi kontaktar leverantörerna svarar många att de har läst om it-attacken, berättar Birgitta Sjöberg.

Den individ på pastorexpeditionen i Sollentuna som troligtvis

har drabbats mest påtagligt av nedsläckningen av kyrkans it-system är Stefan Karlsson. Han ansvarar för bokningarna i församlingen: gudstjänster, dop, vigslar, begravningar och så vidare. Inget av detta fungerar i dag.

Direkt efter it-attacken frågade Robert Thysell vad han behövde för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Svaret var: tejp.

Nu har den stora anslagstavlan på Stefan Karlssons kontor fått en ny funktion. Här fyller han i de begravningar, dop och vigslar som är bokade i församlingens kyrkor och kapell under veckan.

– Det tog mig några dagar att vänja mig vid penna och papper, men tack vare kalendern på väggen har jag en bra överblick.

Har du lärt dig något av allt det här?

– En sak har jag fått omvärdera: Man bör skriva ut det mesta på papper så att det inte bara finns på datorn.

Ett internt problem

Svenska kyrkans externa webbplats – där bland annat Sollentuna församlingen finns – har inte uppdaterats sedan it-attacken. Samtidigt är behovet av att informera

SVENSKA KYRKAN I SOLLENTUNA

- Sollentuna församling är en församling i Sollentuna kontrakt i Stockholms stift. Församlingen omfattar hela Sollentuna kommun i Stockholms län och utgör ett eget pastorat.
- I församlingen finns fem kyrkor, tre kapell, tre begravningsplatser och ett krematorium.
- Församlingen har drygt 80 anställda.
- Antal kyrkliga handlingar 2022: Döpta (306), konfirmerade (378), vigselgudstjänster (25), kyrklig välsignelse (0), begravningsgudstjänster (294).

Stefan Karlsson är bogningsansvarig i församlingen.

FOTO: JOHANNES OTTESTIG

Birgitta Sjöberg berättar till tavlan på kontoret utan it-systemen har gått över förväntan.

FOTO: JOHANNES OTTESTIG

rattacken

omständigheterna

om församlingens verksamhet lika stort. Birgitta Sjöberg berättar att sociala medier är en viktig kanal. Dessutom lyfter hon fram den gratistidning som delas ut till hushållen i Sollentuna varje vecka och som församlingen regelbundet annonserar i. Hon konstaterar att församlingen kan nå många av sina medlemmar den vägen.

Fungerande skrivare

Tidigare i veckan pratade Dagen med Per Starke, chef för gemensamma funktioner på kyrkokansliet. Han ville då inte spekulera i när Svenska kyrkans it-system kan vara helt återställda. Några timmar innan Dagen besöker pastorexpeditionen i Sollentuna sker dock en viktig sak för de anställda: skrivarna börjar fungera igen.

Både Robert Thysell och Birgitta Sjöberg är glada över att en punkt kan strykas från listan över saker som inte fungerar.

– Det vi har drabbats av är ett stort problem. Men det är ett internt problem, säger Robert Thysell.

Att församlingen har klarat av utmaningarna så pass bra hand-

lar enligt Robert Thysell och Birgitta Sjöberg till stor del om en krismedvetenhet. Som tidigare sagts skapade församlingen nya rutiner under förra årets elkris. Och under coronapandemin fick församlingen lära sig att leva med stor flexibilitet.

I dag finns blädderblock och tuschpennor på pastorexpeditionen om elektriciteten skulle försvinna. Så illa har det dock inte blivit efter it-attacken.

Birgitta Sjöberg tycker inte att hon upplever någon större stress i organisationen. Hon säger att utmaningarna till och med bygger en stolthet bland personalen: – Det märktes inte minst då vi åt julbord nyligen. Det finns en känsla av att "vi klarar det här".

Robert Thysell uttrycker också tacksamhet över reaktionerna från utomstående.

– I morse fick jag ett mejl från föreståndaren för Pingstkyrkan här i Sollentuna som skrev att han tänker på oss. Det är uppmanande.

Johannes Ottestig
johannes.ottestig@dagen.se
08-619 2475

Ljusning mellan Armenien och Azerbajdzjan

Utväxling av krigsfångar beskrivs som genombrott

Ännu är det långt kvar till försoning mellan Azerbajdzjan och Armenien, som tog emot 100 000 flyktingar när Azerbajdzjan i september intog bergsenklaven Nagorno-Karabach.

Men beslutet att utväxla krigsfångar är ett steg på vägen, menar journalisten och författaren Rasmus Canbäck, som skrivit en bok om konflikten.

"Ett avgörande genombrott" och "en viktig förtroendebyggande åtgärd". Med de orden välkomnar USA och EU beskedet om att Armenien och Azerbajdzjan beslutat att utväxla krigsfångar och försöka "normalisera banden och under-teckna ett fredsavtal", rapporterar TT. Azerbajdzjan förbinder sig att släppa 32 armeniska krigsfångar och Armenien att släppa två azerbajdzjanska.

– Anledningen till att omvärlden reagerar så kraftfullt är att det har varit ett sådant bottenlöst mörker i relationerna. Det här är det första som pekar på att parterna är beredda att inleda samtal igen, säger Rasmus Canbäck till Dagen.

Ny resa i februari

Han har följt konflikten länge, och planerar sin nästa resa till regionen i februari. Då har det gått ett

halvår sedan drygt 100 000 etniska armenier i praktiken fördrevs från enklaven Nagorno-Karabach. Enklaven tillhör formellt Azerbajdzjan men har bebotts av etniska armenier som styrts ut som en självständig republik. Många beskriver därför det inträffade som en etnisk rensning.

Men länderna har mer att tala om än gränser, flyktingar och krigsfångar i relation till Nagorno-Karabach. De kommer också att behöva ta sig an frågan om den azerbajdzjanska enklaven Nachitchevan, som ligger i södra Armenien och gränslar till Turkiet.

– Armenien vill att EU fortsatt medlar mellan länderna, vilket Azerbajdzjan efter offensiven i september vägrat. De har ansett att EU tar ställning till Armeniens fördel, säger Rasmus Canbäck.

– Azerbajdzjan föredrar samtal med Armenien utan tredje part. Men det vill inte Armenien, vilket sannolikt beror på att man upplever sig vara den svagare parten i styrkeförhållandet.

Den 30 november träffades länderna ändå på tu man hand vid gränsen, som en del i de samtal om

Rasmus Canbäck.

gränsdragningen som hållits fyra gånger tidigare under den långdragna konflikten.

– Det här är inga egentliga fredsamtal. Men frågan om krigsfångarna är intrikat och givetvis ska man se positivt till att utväxlingen sker och att man försöker att hitta vägen tillbaka till förhandlingsbordet, säger Rasmus Canbäck.

Hur är då situationen för de människor som brådstörtat gav sig iväg från Nagorno-Karabach till Armenien efter ett anfall mot staden Stepanakert den 19 september?

Pågående rättsprocess

Just nu pågår en rättsprocess i internationella brottmålsdomstolen i Haag, där Azerbajdzjan uppmannas se till så att flyktingarna ska kunna återvända till Nagorno-Karabach.

– Internationella domstolen säger att de ska ha rätten att återvända. Men i praktiken har inte läget förändrats för dem. De flydde för att de var rädda för Azerbajdzjan, och oavsett vad domstolen kommer fram till kommer de att stanna i Armenien, säger Rasmus Canbäck.

Eva Janzon
eva.janzon@dagen.se
08-619 2450

KONFLIKTEN MELLAN ARMENIEN OCH AZERBAJDZJAN

- Nagorno-Karabach ligger inom Azerbajdzjans formella gränser, men har sedan Sovjetunionens upplösning i praktiken varit en självstyrande fristad för etniska armenier.
- Området har stått i centrum för en decennier lång territoriell konflikt mellan länderna och två krig har utkämpats om området. Efter striderna i början av
- 1990-talet lämnade nästan alla etniska azerer Nagorno-Karabach.
- Hösten 2020 medlade Ryssland fram ett avtal om vapenvila, som innebär att Armenien fick avstå delar av territorier som de hade kontrollerat i årtienden, samtidigt som Ryssland satte in fredsbevarande styrkor vid den väg som går mellan Armenien

- och Nagorno-Karabach.
- I december förra året inledde Azerbajdzjan en blockad av vägen, i strid med avtalet om vapenvila. I september i år intog Azerbajdzjan Nagorno-Karabach militärt, och områdets hela befolkning, drygt 100 000 etniska armenier, flydde till Armenien.

Rysk vägkontroll utanför Nagorno-Karabach i början av oktober.

FOTO: AZIZ KARIMOV